

Čtrnáctideník o Evropské unii z české perspektivy

V tomto vydání najdete

**Znamená hospodářská krize resuscitaci Lisabonské strategie?
České předsednictví v poločase, aneb kdo se směje naposledy
Pád vlády zkomplikuje pozici českého předsednictví
Evropské volby 2009**

Minianalýzy

Znamená hospodářská krize resuscitaci Lisabonské strategie?

Václav Bacovský

České předsednictví si dalo velmi záležet, aby v závěrech Evropské rady týkajících se především hospodářské krize byl jednoznačný odkaz na Lisabonskou strategii (LS). Dokument nabádá k urychlení strukturálních reforem v členských státech a ke sladění nynějších krátkodobých opatření se střednědobými a dlouhodobými opatřeními navrhovanými v LS.

Z hlediska cílů LS sice ČR patří v hodnocení členských států za rok 2008 mezi chválené země, celkový stav v EU byl však neuspokojivý. Jediným pozitivem bylo mírné navýšení zaměstnanosti (65 %, vytyčený cíl je 70 %) a růst DPH. Ekonomická krize se však brzy projeví nárůstem nezaměstnanosti a hospodářskou recesí. Vyhlídky na rok 2009 jsou tak ještě horší. EU zaostává téměř ve všech inovačních ukazatelích za hlavními konkurenty. Výdaje na výzkum a vývoj zůstávají propastně pod vytyčeným cílem 3 % HDP (dnes 1,84 %), málo se investuje do lidského kapitálu, nedaří se rozšířit dostupnost internetu. Proto lze uvítat, že Evropská rada z rozpočtového přebytku finančně podpořila rozšiřování vysokorychlostního internetu ve venkovských oblastech.

Ačkoli se i české předsednictví aktivně zasazuje za realizaci strategie, její klíčový problém přetrvává. Reformy vyplývající z LS spadají totiž do kompetence národních států, nikoli Bruselu. Přesto má české předsednictví možnost, jak lisabonskou agendu výrazně posunout kupředu: obrovským úspěchem by bylo nalezení politické shody ohledně patentu Společenství, který by výrazně ušetřil čas i peníze všem evropským podnikům.

V EU se sice každý zaklíná LS, na úrovni členských států (s výjimkou skandinávských zemí) zůstává však mrtvým dokumentem. Mnoho na tom zatím nemění ani hospodářská krize, neboť ze strachu před krátkodobým nárůstem nezaměstnanosti daly evropské vlády přednost podpoře tradičních odvětví (automobilky) před otvíráním nových trhů (přechod ke znalostní ekonomice).

České předsednictví v poločase, aneb kdo se směje naposledy

(Ukázka z článku publikovaného na RESPEKT.CZ)

Ivana Jemelková

České předsednictví má za sebou první polovinu. Ještě před několika dny se zdálo, že se situace stabilizovala a Česko po poměrně dobře zvládnuté jarní ekonomické Evropské radě čekají už „jen“ summit G20 spojený s návštěvou amerického prezidenta a v květnu „třešnička na dortu“ v podobě summitu Východního partnerství. Poté se pozornost přesune k volbám do Evropského parlamentu a po červnovém zasedání Evropské rady v poklidu předáme štafetu Švédům. Navzdory původním pochybám si budeme moci poblahopřát k lehce „výstřednímu“ představení, ale poměrně dobře odvedené reálné práci. To bychom ale museli z kalendáře vymazat datum 24. března 2009.

Hodnotit dosavadní tři měsíce předsednictví ve víru událostí posledních dní je poměrně obtížné. Cokoliv Češi udělali před tím, než padla vláda, jakoby se ztrácelo v mlze. Světová média i politiky zajímá výhradně, co bude dál a jak se situace podepíše na kredibilitě a akceschopnosti předsedající země. První ohlasy jsou skeptické. Pokusme se alespoň v obrysech zrekonstruovat, jak si Češi v čele Evropy vedli před oním vnitropolitickým zemětřesením.

Třetí měsíc se nesl ve znamení předsednického „E“ jako ekonomika. Po neformálním summitu, který k 1. březnu v Evropě šalamounsky neviděl „žádný protekcionismus“ se Čechům podařilo usměrnit evropskou protikrizovou reakci na – ve srovnání s USA – minimalistickou podobu ve formě pětimiliardového balíčku. Dalším březnovým tématem diskuze bylo pokračování rozšiřování Evropské unie. Chorvatsko a země západního Balkánu netrpělivě přešlapují za evropskými dveřmi a podle posledního vývoje se zdá, že tam ještě nějakou dobu pobudou. [Pokračování článku](#)

Pád vlády zkomplikuje pozici českého předsednictví

(Ukázka z článku publikovaného na AMO.CZ)

Václav Nekvapil

Neexistence vnitropolitické shody ohledně vývoje EU představovala vážnou komplikaci již při utváření programu českého předsednictví. Nesnadno vznikala i dohoda uvnitř vládní koalice na programu „Evropa bez bariér“ a příměří s opozicí i přes výzvy z obou stran nikdy dosaženo nebylo. Přesto se po 1. lednu letošního roku nenaplnily obavy, že opozice bude ze všech kanónů pálit na vládu, nucenou trávit v letadle na lince Praha – Brusel více času než ve sněmovních lavicích.

Snaha opozice ukončit vládu premiéra Topolánka v necelé polovině předsednictví přišla v nejméně vhodnou dobu. Vedení Unie má svůj vnitřní řád, rytmus daný zasedáními různých ministerských rad a dalších orgánů, jejichž agendu spolutvoří ČR ústy vlády a českých diplomatů v Bruselu. Rozhodovací proces je v EU rozložen do měsíců i let, a chce-li Česko „protlačit“ některé své

programové body během vyměřených šesti měsíců, musí jednat důsledně a koordinovaně na mnoha úrovních. Rozhodování v EU nezáleží tak jako v českém parlamentu na silovém hlasování (jak o tom přesvědčují někteří odpůrci Lisabonské smlouvy), ale na dojednání kompromisu s ostatními zeměmi. Oslabená domácí pozice, navíc v době, kdy mají naši diplomaté vše rozjednáno, může zhatit vyhlídky na prosazení alespoň některých z původních bodů předsednictví. Nemluvě ani o řešení nenadálých událostí ve světě, kterými je Česko od počátku téměř zahlceno.

Oslabení české vlády by mohl využít i francouzský prezident Sarkozy, který se po opakovaných pokusech být viděn jako lídr EU i během našeho předsednictví stáhl do francouzské domácí politiky a nechal Mirku Topolánkovi relativně volné pole. [Pokračování článku](#)

Komentované zprávy

Blížící se odchod maďarské vlády

Ferenc Gyurcsány 23. března požádal maďarský parlament, aby jeho vládě byla v nejbližší době vyslovena nedůvěra. Premiér odůvodnil rezignaci nízkou podporou vlády v boji proti ekonomické krizi. Hlavní příčina demise však tkví v dlouhodobé neoblíbenosti premiéra a neschopnosti MSZP, největší vládní strany, vymanit Maďarsko z vysokého deficitu veřejných financí, který tento rok umocnila další půjčka MMF, Světové banky a EU v hodnotě 15,6 mld. Eur. Gordona Bajnaia, nového premiérského kandidáta a současného ministra financí, jenž získal podporu obou vládních stran, tak čeká především boj proti současným fiskálním problémům země. [Více](#)

Evropský boj s ekonomickou krizí

Premiér Mirek Topolánek předsedal 19. a 20. března v Bruselu Evropské radě zaměřené na koordinaci boje proti ekonomické krizi a vytvoření společné strategie pro londýnský summit G20. Hlavy členských států přijaly několik zásadních finančních opatření na oživení evropské i světové ekonomiky. Zatímco v Londýně se EU pokusí prosadit zdvojnásobení rozpočtu MMF, členské země mimo Eurozónu budou moci čerpat z krizového fondu 50 mld. Eur. [Více](#)

Evropská expanze do post-sovětského prostoru

Bruselský summit z 19. a 20. března se věnoval také zahraniční politice. Evropská rada dala zelenou Východnímu partnerství, novému nástroji ve vztazích s východní Evropou a Kavkazem. EU tak v rámci rozšířené verze Evropské politiky sousedství umocňuje svou geopolitickou expanzi do oblastí Moskvou považovaných za ruskou sféru vlivu. Východnímu partnerství se věnovali i ministři zahraničí 27. a 28. března na neformálním setkání v Hluboké nad Vltavou. [Více](#)

Rozhovory na webu PREDSEDNICTVI.CZ

„S Francií jsme byli hodně v kontaktu. Francouzi měli zájem, aby čeští úředníci mluvili francouzsky, kontakty ale byly samozřejmě i při dohadování priorit nebo sladování postojů a při přípravě společného osmnáctiměsíčního programu. Velmi často jsme se setkávali s francouzskými partnery a nemohu říct, že by to probíhalo v duchu nějaké disharmonie. Co se týká dnešní situace, je

otázka, kde jde o podání médií a kde je to doopravdy míněno jako určitá rivalita. Ale to nemohu posoudit a vlastně to ani není moje role v rámci předsednického týmu. Jednoznačně je třeba říct, že naše vztahy s francouzským zastoupením v Praze pokračují korektně.“

Jana Hendrichová, Úřad vlády, 31. března 2009. [Celý rozhovor](#)

„Dnešní krize vznikla jako neschopnost regulovat činnost finančních institucí při poskytování úvěrů a prodeji finančních produktů fyzickým osobám. Vznikla tu velká informační asymetrie. Lidé snesou jen určitou míru nerovnosti a propadu životní úrovně. Veřejné programy a dočasný státní intervencionismus, který se snaží zmírnit hloubku dopadů krize na občana, je v evropském kulturním prostředí vnímaný jako cesta, jak se vyhnout růstu extremismu a nespokojenosti voličů. Pro malé otevřené ekonomiky typu České republiky je ale protekcionismus velkou hrozbou, zvláště je-li export zaměřený na produkty, po kterých dočasně silně klesá poptávka.“

Dana Zadražilová, děkanka Fakulty mezinárodních vztahů VŠE v Praze, 24. března 2009. [Celý rozhovor](#)

„USA zadělávají svou hospodářskou politikou na výraznou inflaci. Koneckonců jim to ale nebude muset vadit, jelikož dolar je a zůstane hlavní rezervní měnou. A díky vysoké inflaci se pak Američanům mohou lépe splácet obrovské dluhy. Hlavně do země opět dostanou likviditu. Divil bych se, kdyby Američané s tímhle scénářem nepočítali. Naopak jsem přesvědčen, že počítají s tím, že značnou část jejich nákladů zaplatí zbytek světa. My své dluhy budeme muset zaplatit sami, a proto se musíme chovat neskonale opatrně. Evropa musí akcentovat rychlou konsolidaci veřejných rozpočtů. Jsem rád, že tento názor, který byl ještě před dvěma měsíci menšinový a který, když jsem ho říkal, zněl skoro kacířsky, nyní v Evropě získává větší podporu.“

Miroslav Kalousek, ministr financí ČR, 23. března 2009. [Celý rozhovor](#)

Tipy na publikace

Centre for European Reform

Studie s názvem „[Is Russia a partner to the EU in Bosnia?](#)“ se zaměřuje na vztahy EU-Rusko na pozadí stabilizačního úsilí v Bosně a Hercegovině. Autor tvrdí, že Rusko podkopává kroky západních vlád snažících se o zlepšení situace a životaschopnější vlády. Důvodem podle autora není ruská touha rozšiřovat sféru svého vlivu v regionu, ale oslabit autoritu USA, NATO a EU.

Fundación para las Relaciones Internacionales y el Diálogo Exterior (FRIDE)

Analýza španělského think-tanku s názvem „[Making Kosovo work](#)“ se věnuje situaci v Srbsku a Kosovu po loňském vyhlášení nezávislosti této bývalé srbské provincie. V předkládané práci se autor zabývá evropskou budoucností obou států, pozicí Evropské unie a její aktivitě v regionu.

Centre for European Policy Studies

Policy Brief s názvem „[Learning from the Crisis: A Market Approach to Securing European Natural Gas Supplies](#)“ se snaží navrhnout konkrétní kroky, jak využít trh pro zabezpečení evropských dodávek plynu. Cílem je vytvořit krizový mechanismus, který by reagoval na přerušení dodávek a který EU stále chybí v současné legislativní úpravě.

Pozvánky

Mezinárodní konference „Prospects of Widening and Deepening of the EU under the Czech Presidency and Further“

Kdy: 2.– 3. dubna, od 14:00 hod.

Kde: Karolinum, Univerzita Karlova, Ovocný trh 3 a Senát ČR, Valdštejnské náměstí 17, Praha 1

Pořadatel: Univerzita Karlova, Senát České republiky, EU-CONSENT

Hosté: Dick Roche, irský ministr pro evropské záležitosti; György Scöpflin, člen Zahraničního výboru Evropského parlamentu; Ondřej Liška, ministr školství ČR

Více

Konference „Current Security Threats in Europe“

Kdy: 4. dubna, od 9:15 hod.

Kde: Metropolitní univerzita, Prokopova 16, Praha 3

Pořadatel: Metropolitní univerzita

Hosté: Jana Hybášková – poslankyně Evropského parlamentu, Oldřich Bureš – ředitel Centra pro bezpečnostní studia při Metropolitní univerzitě

Více

Přednáška „Hledání nové evropské rovnováhy“

Kdy: 17. dubna, od 10:00 hod.

Kde: CEVRO Institut, Jungmannova 17, Praha 1

Pořadatel: CEVRO Institut

Hosté: Petr Robejšek - ředitel Mezinárodního institutu pro ekonomiku a politiku v Hamburku

Více

Očekávané události

Setkání skupiny G20 v Londýně

Dne 2. dubna se do britské metropole sjedou představitelé dvaceti nejlivnějších zemí světa, aby v čase, kdy „obchod kolabuje a protekcionismus je na vzestupu“, projednali další postup v boji proti celosvětové krizi. Podle komentátorů by cílem summitu mělo být „nic nezkazit a udělat něco užitečného“. Navzdory skepticismu jsou hlavními prioritami stabilizace finančních trhů, posílení globálního ekonomického systému a také znovuobnovení hospodářského růstu. ČR bude podle Národní ekonomické rady vlády prosazovat zejména společný postup zemí EU v boji proti krizi.

Summit EU – USA

Dne 5. dubna proběhne v Praze, v návaznosti na setkání zemí skupiny G20 v Londýně a jednání Severoatlantické aliance v Štrasburku a Kehl, oficiální summit EU – USA. Kromě politických špiček EU se do hlavního města dostaví i Barrack Obama, o jehož návštěvu Praha dlouho usilovala. Podle informací z Bílého domu je cílem prezidentovy návštěvy posílit partnerství mezi USA a EU. Je pravděpodobné, že Obama v Praze přednese projev k otázce nešíření jaderných

zbraní. Celá akce klade na organizátory mimořádné nároky z hlediska bezpečnostních požadavků – očekává se, že po dobu návštěvy budou některé části města zcela uzavřeny.

Zasedání Rady pro vnitřní záležitosti a spravedlnost

Ve dnech 6. a 7. dubna se v Bruselu uskuteční zasedání Rady pro vnitřní záležitosti a spravedlnost. Na agendě je boj proti sexuálnímu zneužívání dětí a obchodu s lidmi. Ministři budou diskutovat o možnostech přizpůsobení stávající legislativy novým formám kriminality, zpřísnění sankcí, zjednodušení vyšetřování a důrazu na prevenci. Projednávat se má také otázka pracovníků z tzv. třetích zemí s cílem zjednodušit proces vyřizování pracovního povolení.

Evropské volby 2009

SNK ED a SOS vybraly kandidáty

Vít Dostál

Za Sdružení nezávislých kandidátů – Evropské demokraty (SNK ED) nebudou ve volbách do Evropského parlamentu (EP) kandidovat její současní europoslanci Josef Zieleniec a Tomáš Zatloukal. V čele kandidátky stanul politolog Lukáš Macek, ředitel dijonské pobočky respektované Sciences Po, který dříve působil jako poradce Josefa Zieleniece a při presidentské kandidatuře i Jana Švejnara. Obě osobnosti Macka podpoří i během kampaně k evropským volbám. Na dalších místech kandidátky je ředitelka nadace Naše dítě Zuzana Baudyšová a člen kabinetu komisaře Güntera Verhaugena Jiří Plecítý. Programově se strana profiluje jako proevropská, prointegrační s primárním zaměřením na středo-pravicové voliče ze střední třídy. SNK ED se hlásí k příslušnosti k frakci Evropské lidové strany a odmítá rychlé rozšíření Evropské unie o Turecko a Ukrajinu.

Primární volby uvnitř Strany svobodných občanů (SOS) vyhrál Jiří Payne, bývalý člen a poslanec za ODS a externí poradce prezidenta Václava Klause. Payne se jako poslanec zaměřoval na zahraniční a bezpečnostní politiku. Na dalších místech kandidátky figurují spisovatel Benjamin Kuras a filozof Miloslav Bednář.

Vzhledem k vládní krizi a nepravděpodobnosti jejího rychlého vyřešení lze předpokládat, že volby do EP budou značně mediálně upozaděny. To se může promítnout do nižší volební účasti a neúspěchu neparlamentních stran - strany přítomné v Poslanecké sněmovně budou přímo zapojené do sestavování vlády a ostatní budou mít komplikovanější cestu do povědomí voličů.

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátor projektu: Karel Ulík Tajemnice: Lenka Ryjáčková Mini-analýzy: Václav Bacovský, Ivana Jemelková, Václav Nekvapil Komentované události: Daniel Šitera Rozhovory: Ivana Jemelková Tipy na publikace: Jana Drlíková Pozvánky: Daniel Šitera, Karel Ulík Očekávané události: Katarína Lokšová Evropské volby 2009: Vít Dostál Korektury: Lenka Ryjáčková (koordinátor) Odborná editace: Ivana Jemelková, Karel Ulík Grafický návrh: Side2 Šablona: Petr Netuka Sazba: Josef Vomáčka Kontakt na redakci: newsletter.ep@amo.cz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

© Asociace pro mezinárodní otázky 2009
